

Vergaderjaar 2008–2009

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 1295

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2009

Tijdens het debat dat ik op 13 mei 2009 met uw Kamer heb gevoerd, heb ik toegezegd schriftelijk te reageren op het «migratiefactsheet» dat het lid De Krom (VVD) ter beschikking heeft gesteld (Handelingen der Kamer II, vergaderjaar 2008–2009, nr. 83, blz. 6486). Met deze brief ontvangt uw Kamer de reactie op het factsheet.

Voordat ik in ga op de cijfers in het «migratiefactsheet», wil ik benadrukken dat het uitgangspunt van het vreemdelingenbeleid niet is dat migratie slecht is voor de Nederlandse samenleving en dat daarom alle vormen van migratie zoveel mogelijk zouden moeten worden beperkt. Het beleid is dan ook selectief in de zin dat het gericht is op het toelaten van migranten die een bijdrage kunnen leveren aan de (economische) ontwikkeling van ons land. Daarbij kan onder meer worden gedacht aan het beleid inzake kennismigranten.

Immigratie

De cijfers uit het factsheet betreffende immigratie zijn blijkens de aantekening op het factsheet afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het aantal immigranten is volgens de gegevens van het CBS van circa 133 000 in 2001 afgenomen tot circa 101 000 in 2006. In 2008 zijn circa 143 000 immigranten geregistreerd. De betreffende cijfers van het CBS hebben betrekking op het totale aantal personen dat zich in het betreffende jaar vanuit het buitenland in Nederland heeft gevestigd en zich heeft ingeschreven in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Dit aantal betreft niet alleen vreemdelingen maar ook personen met de Nederlandse nationaliteit die naar Nederland zijn ge(re)migreerd.

Gelet op de categorieën personen waarop de CBS-cijfers betrekking hebben en de definities die daarbij door het CBS worden gehanteerd, zijn deze niet vergelijkbaar met de cijfers die door het ministerie van Justitie worden geregistreerd en met name betrekking hebben op zaken als de instroom van vreemdelingen, het aantal verleende verblijfsvergunningen,

etc. Daarmee bestaat overigens geen reden om de juistheid van de cijfers van het CBS of die van het ministerie van Justitie te betwisten. Het geeft wel aan dat bij vergelijking van deze cijfers de nodige precisie aan de dag moet worden gelegd.

De immigratiecijfers behelzen alle vormen van immigratie, zo ook cijfers die betrekking hebben op het aantal asielzoekers en reguliere migranten. Cijfers van het Ministerie van Justitie laten zien dat na de invoering van de Vreemdelingenwet 2000 onder het kabinet-Kok II (met name in de periode 2001–2003) het aantal asielaanvragen sterk is gedaald. Meer recentelijk (2006–2008) is met name het aantal kennismigranten sterk gestegen, en tussen 2007 en 2008 is sprake van een stijging van het aantal asielzoekers en het aantal gezinsvormers en -herenigers.

Met betrekking tot het in het factsheet genoemde percentage gezinsmigratie, merk ik op dat ter uitvoering van de motie-Van Toorenburg/Dijsselbloem (Kamerstukken II, 2008–2009, 31 700 XVIII, nr. 19), waarin het kabinet wordt opgeroepen te komen met een integrale visie op huwelijksmigratie en integratie, het kabinet deze integrale visie en aanpak aan uw Kamer zal doen toekomen. Een cijfermatig overzicht van reguliere huwelijksmigratie zal hierbij worden betrokken.

Migratiesaldo

Uit cijfers van het CBS blijkt dat het migratiesaldo, oftewel het verschil tussen migranten die naar Nederland migreren en migranten die uit Nederland migreren, gestegen is van -31 000 naar 27 000. Dat het migratiesaldo zo sterk is gestegen, is niet alleen het gevolg van gestegen immigratie, maar ook van een afname van het aantal emigranten. Waar het aantal emigranten in 2006 nog circa 132 500 betrof, was dit in 2008 circa 116 000. Omdat, zoals gezegd, ook Nederlanders worden meegerekend in de migratiecijfers van het CBS, zeggen deze cijfers slechts in beperkte mate iets over de effecten van het vreemdelingenbeleid. In het migratiesaldo zijn bovendien ook effecten van gewenste migratie zichtbaar, zoals de toelating van kennismigranten en studenten. Voorts wordt dit migratiesaldo deels veroorzaakt doordat in de laatste periode van het vorige kabinet het aantal Nederlanders dat Nederland verliet per saldo 12 000 hoger was dan het aantal in 2008. Dit hogere aantal Nederlanders dat aan het einde van de vorige kabinetsperiode per saldo uit Nederland vertrok, maakt onderdeel uit van het totale migratiesaldo.

Niet-westerse immigranten

Het aantal niet-westerse immigranten bedroeg in 2006 34 492 en in 2008 48 317. De stijging kan deels verklaard worden uit de verhoogde instroom asiel, welke hieronder wordt toegelicht. Daarbij heeft de stijging van het aantal asielzoekers ook weerslag op de aantallen gezinsherenigers. Zo is er o.a. sprake van een stijging van het aantal Somalische en Irakese gezinsherenigers. Dit houdt verband met het categoriale beschermingsbeleid dat inmiddels is beëindigd. De beëindiging van het categoriale beleid voor Irakezen en Somaliërs zal naar verwachting óók effect hebben op het aantal migranten dat via gezinshereniging in Nederland wordt toegelaten.

Een ander deel van de stijging is terug te voeren op de stijging van het aantal kennismigranten en studenten die zich onder dit kabinet heeft voorgedaan. Voor die groep is de stijging een duidelijk gewenst effect van beleid. Zo is het aantal vergunningaanvragen van kennismigranten en studenten in 2008 met circa 4 000 toegenomen ten opzichte van 2006. Het effect van dit succesvolle beleid op het aantal niet-westerse immigranten

wordt versterkt door het feit dat de gezinsleden van kennismigranten worden geregistreerd onder gezinsmigratie.

Asiel

De daling van het aantal asielerzoeken in de periode 2001 tot en met 2006 die in het factsheet, terecht, wordt geconstateerd, volgt op de implementatie van een aantal (landen)beleidsmaatregelen en van de Vreemdelingenwet 2000 onder het kabinet-Kok II. Het aantal aanvragen is van 32 600 aanvragen in 2001 gedaald naar 18 700 in 2002. In de jaren na deze eerste grote daling heeft het aantal asielerzoeken grofweg geschommeld tussen 18 700 en 9 700. De instroom in 2008 is zo gezien niet uitzonderlijk. Gelet op de schommelingen past het ook niet de stijging door te trekken naar de volgende jaren. Dit wordt bevestigd door de instroomcijfers van de eerste maanden van dit jaar.

Het in het factsheet genoemde cijfer met betrekking tot de asielinstroom in 2006 is overigens niet correct. Het totaal aantal asielerzoeken in 2006 betrof geen 10 000 maar 14 500.

Tijdens de vorige kabinetsperiode is het aantal asielerzoeken gestegen van 9 800 in 2004 tot 14 500 in 2006. In het eerste jaar van het huidige kabinet is dit aantal vervolgens gedaald naar 9 700 en in 2008 is het aantal gestegen naar 15 250, hetgeen anders dan het factsheet vermeldt geen verdubbeling is.

Anders dan het factsheet vermeldt is de instroom in 2008, in vergelijking met 2006, niet gestegen met 5 000, maar met 750 asielerzoeken.

Categoriaal beschermingsbeleid

Het is juist dat de stijging van het aantal asielerzoeken in Nederland procentueel hoger ligt dan de totale stijging in de EU. De reden voor deze stijging is evident. De overgrote meerderheid van de aanvragen in 2008 is afkomstig van Somaliërs en Irakezen. Voor beide landen werd een beleid van categoriale bescherming gevoerd. Mijn besluiten om het categoriaal beschermingsbeleid voor beide landen te beëindigen, laat inmiddels een effect zien op de instroom. Sinds november 2008 is het aantal asiel-aanvragen van Irakezen stevig gedaald van 610 in oktober 2008 tot circa 100 in mei 2009. Ook de beëindiging van het categoriaal beschermingsbeleid voor Somalië lijkt effect te hebben. Het aantal asielaanvragen van Somaliërs is gedaald van 640 in april 2009 tot 470 in mei 2009.

Het factsheet geeft aan dat sinds de implementatie van het categoriaal beleid Irak het aantal asielerzoeken is gestegen van 370 (april, mei en juni 2007) naar 1 660 (juli, september en augustus 2008). Het is juist dat het aantal asielerzoeken van Irakezen gedurende het van kracht zijn van het categoriaal beschermingsbeleid sterk is gestegen. Hierbij hebben verschillende factoren een rol gespeeld, zoals bijvoorbeeld het beschermingsbeleid in andere landen, en dan met name Zweden. In de laatste drie maanden (maart, april en mei 2009) betrof de instroom van Iraakse asielzoekers circa 450, hetgeen nog slechts ongeveer een kwart betreft van de instroom uit de genoemde periode in 2008. Het beëindigen van het categoriaal beleid heeft dus een duidelijk effect op de instroom van asielzoekers uit Irak.

Het categoriaal beleid en de hoge instroom van Irakezen en Somaliërs is bovendien een verklaring voor het percentage inwilligingen dat hoger ligt dan het percentage in de EU als geheel en in specifieke EU-lidstaten als België en Frankrijk. Immers, in tegenstelling tot veel andere lidstaten geeft

in Nederland categoriale bescherming ook recht op een asielvergunning. Het hoge percentage inwillingen kan verklaard worden doordat de Somaliërs en Irakezen een substantieel deel uitmaakten van het totaal aantal asielverzoeken.

Voorts verklaart het categoriaal beleid voor een deel de hogere aantallen gezinsvorming en gezinshereniging.

Conclusie

Bovenstaande analyse laat zien dat cijferopstellingen, zoals die in het migratiefactsheet van het lid De Krom, met precisie van duiding moeten worden voorzien en zich niet lenen voor al te gemakkelijke conclusies. Het meest pregnant komt dat naar voren bij de suggestie dat het migratiesaldo enkel het effect is van onbeheerste immigratie van vreemdelingen en daarbij de migratie van Nederlanders en de effecten van beleid (kennis-migranten, studie) buiten haken te plaatsen. Ook selectieve keuze van jarenreeksen en de miskenning van schommelingen, bijvoorbeeld door stijgingen in het jaar 2008 door te trekken naar volgende jaren, leveren discutabele beelden op en dragen niet bij aan de vereiste discussie over gewenste en ongewenste migratie, over bedoelde en onbedoelde effecten van beleid, over restrictiviteit en selectiviteit.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak